

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 89/16

Λουξεμβούργο, 8 Σεπτεμβρίου 2016

Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα επί της αιτήσεως γνωμοδότησεως 1/15

Κατά τον γενικό εισαγγελέα P. Mengozzi, η προβλεπόμενη Συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Καναδά, σχετικά με τη διαβίβαση δεδομένων από τις καταστάσεις με τα ονόματα των επιβατών, δεν μπορεί να συναφθεί υπό την παρούσα μορφή της

Ειδικότερα, πλείονες διατάξεις του σχεδίου Συμφωνίας αντιβαίνουν προς τα θεμελιώδη δικαιώματα της Ένωσης

Από το 2010, η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Καναδάς διαπραγματεύτηκαν μια Συμφωνία σχετικά με τη διαβίβαση και επεξεργασία δεδομένων από τις καταστάσεις με τα ονόματα των επιβατών (Συμφωνία PNR). Σκοπός της σχεδιαζόμενης Συμφωνίας είναι να επιτρέψει τη διαβίβαση δεδομένων PNR στις канаδικές αρχές για χρήση, διατήρηση και, ενδεχομένως, μεταγενέστερη διαβίβαση, ενόψει της καταπολεμήσεως της τρομοκρατίας και των σοβαρών μορφών διεθνικού εγκλήματος. Το σχέδιο Συμφωνίας προβλέπει επίσης σειρά απαιτήσεων σχετικά με την ασφάλεια και την ακεραιότητα των δεδομένων PNR, την άμεση απόκρυψη των ευαίσθητων δεδομένων, δικαιώματα προσβάσεως στα δεδομένα, διορθώσεως και διαγραφής τους, τη δυνατότητα ασκήσεως διοικητικών ή δικαστικών προσφυγών και μέγιστη πενταετή διάρκεια αποθηκεύσεως των δεδομένων.

Μετά την υπογραφή της Συμφωνίας το 2014, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ζήτησε την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Το τελευταίο αποφάσισε να απευθυνθεί στο Δικαστήριο με το ερώτημα αν η σχεδιαζόμενη Συμφωνία συνάδει με το δίκαιο της Ένωσης, το οποίο εγγυάται τον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής και την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Το Κοινοβούλιο διερωτάται, μεταξύ άλλων, κατά πόσον, παρά τις προβλεπόμενες από τη Συμφωνία εγγυήσεις, η επέμβαση στο θεμελιώδες δικαίωμα προστασίας των δεδομένων είναι δικαιολογημένη¹. Σημειωτέον ότι είναι η πρώτη φορά που το Δικαστήριο καλείται να αποφανθεί επί της συμβατότητας σχεδίου διεθνούς συμφωνίας με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ.

Στις σημερινές προτάσεις του, ο γενικός εισαγγελέας Paolo Mengozzi εκτιμά καταρχάς ότι η **σχεδιαζόμενη Συμφωνία είναι συμβατή με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ** (ιδίως με το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής και με το δικαίωμα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα) **υπό την προϋπόθεση:**

- να διατυπωθούν κατά τρόπο σαφή και ακριβή οι κατηγορίες δεδομένων PNR των επιβατών αεροπορικών μεταφορών και να εξαιρεθούν τα ευαίσθητα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα από το πεδίο εφαρμογής της Συμφωνίας.

¹ Το Κοινοβούλιο επιθυμεί επίσης να πληροφορηθεί αν η σχεδιαζόμενη Συμφωνία πρέπει να θεμελιωθεί νομικώς στα άρθρα 82 και 87 ΣΛΕΕ (δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις και αστυνομική συνεργασία) ή στο άρθρο 16 ΣΛΕΕ (προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα) (3). Ο γενικός εισαγγελέας απαντά συναφώς ότι η Συμφωνία πρέπει να συναφθεί με βάση, ταυτόχρονα, τα άρθρα 16 και 87 ΣΛΕΕ (120). Ειδικότερα, η σχεδιαζόμενη Συμφωνία επιδιώκει δύο σκοπούς άρρηκτα συνδεδεμένους μεταξύ τους και εξίσου σημαντικούς (δηλαδή, αφενός, την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και των σοβαρών διεθνικών εγκλημάτων –ο οποίος απορρέει από το άρθρο 87 ΣΛΕΕ– και, αφετέρου, την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα –ο οποίος απορρέει από το άρθρο 16 ΣΛΕΕ) (69, 75, 78, 81 110 και 115).

- να απαριθμηθούν στη Συμφωνία κατά τρόπο εξαντλητικό οι αξιόποινες πράξεις που εμπíπτουν στον ορισμό του σοβαρού διεθνικού εγκλήματος·
- η Συμφωνία να προσδιορίσει κατά τρόπο αρκούντως σαφή και ακριβή την αρχή που είναι επιφορτισμένη με την επεξεργασία των δεδομένων PNR, ούτως ώστε να διασφαλίζεται η προστασία και η ασφάλεια των δεδομένων αυτών·
- να καθίσταται δυνατή, σε μεγάλο βαθμό και κατά τρόπο που δεν δημιουργεί διακρίσεις, η οριοθέτηση των «εντοπιζόμενων» προσώπων, ούτως ώστε να πρόκειται μόνο για πρόσωπα για τα οποία υφίσταται εύλογη υποψία συμμετοχής σε τρομοκρατική αξιόποινη πράξη ή σε πράξη σοβαρού διεθνικού εγκλήματος·
- η Συμφωνία να διευκρινίσει ότι μόνον οι υπάλληλοι της καναδικής αρμόδιας αρχής εξουσιοδοτούνται να έχουν πρόσβαση στα δεδομένα PNR και να προβλέψει αντικειμενικά κριτήρια για τον προσδιορισμό των υπαλλήλων αυτών·
- η Συμφωνία να εκθέσει τους αντικειμενικούς λόγους που δικαιολογούν την ανάγκη διατηρήσεως όλων των δεδομένων PNR των επιβατών για μέγιστη περίοδο πέντε ετών, εξυπακουμένου ότι, στην περίπτωση κατά την οποία τα δεδομένα PNR πρέπει να διατηρηθούν για πέντε έτη, όσα εξ αυτών καθιστούν δυνατή την άμεση ταυτοποίηση επιβάτη αεροπορικών μεταφορών πρέπει να αποπροσωποποιούνται διά της αποκρύψεως των στοιχείων·
- να εξουσιοδοτείται ανεξάρτητη αρχή ή δικαστήριο του Καναδά να ελέγχει εκ των προτέρων αν η καναδική αρμόδια αρχή μπορεί, κατά περίπτωση, να δημοσιοποιήσει τα δεδομένα PNR σε άλλες καναδικές ή αλλοδαπές δημόσιες αρχές (στην περίπτωση που τα δεδομένα αφορούν πολίτη της Ένωσης, πρέπει προηγουμένως να ενημερώνονται και οι αρμόδιες αρχές του οικείου κράτους μέλους και/ή η Επιτροπή)·
- η Συμφωνία να διασφαλίσει, κατά τρόπο συστηματικό και μέσω σαφούς και ακριβούς κανόνα, τη δυνατότητα να ελέγχεται από ανεξάρτητη αρχή ο σεβασμός της ιδιωτικής ζωής και της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των επιβατών των οποίων τα δεδομένα PNR γίνονται αντικείμενο επεξεργασίας·
- η Συμφωνία να διευκρινίσει σαφώς ότι των αιτήσεων προσβάσεως, διορθώσεως και επισημειώσεως που υποβάλλονται από επιβάτες μη ευρισκόμενους στο καναδικό έδαφος θα επιλαμβάνεται ανεξάρτητη δημόσια αρχή·

Αντίθετα, ο γενικός εισαγγελέας P. Mengozzi θεωρεί ότι, **υπό την παρούσα μορφή τους, ορισμένες διατάξεις της σχεδιαζόμενης Συμφωνίας είναι αντίθετες προς τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ**. Ειδικότερα, πρόκειται για τις διατάξεις οι οποίες

- επιτρέπουν, πέρα από το αυστηρώς αναγκαίο μέτρο, τη διεύρυνση των δυνατοτήτων επεξεργασίας δεδομένων PNR, ανεξάρτητα από τον επιδιωκόμενο από τη Συμφωνία σκοπό δημόσιας ασφάλειας, ήτοι την πρόληψη και την ανίχνευση των τρομοκρατικών αξιόποινων πράξεων και των πράξεων σοβαρού διεθνικού εγκλήματος·
- προβλέπουν την επεξεργασία, τη χρήση και τη διατήρηση από τον Καναδά δεδομένων PNR τα οποία περιέχουν ευαίσθητα δεδομένα·
- χορηγούν στον Καναδά, πέρα από το αυστηρώς αναγκαίο μέτρο, το δικαίωμα να προβαίνει σε οποιαδήποτε δημοσιοποίηση στοιχείων, χωρίς να απαιτείται οποιοσδήποτε σύνδεσμος με τον επιδιωκόμενο από τη Συμφωνία σκοπό δημόσιας ασφάλειας·
- επιτρέπουν στον Καναδά να διατηρεί δεδομένα PNR για μέγιστη διάρκεια πέντε ετών, μεταξύ άλλων, για κάθε ειδική ενέργεια, επανεξέταση, έρευνα ή δικαστική διαδικασία, χωρίς να απαιτείται οποιοσδήποτε σύνδεσμος με τον επιδιωκόμενο από τη Συμφωνία σκοπό δημόσιας ασφάλειας·

- δέχονται τη δυνατότητα διαβιβάσεως δεδομένων PNR σε αλλοδαπή δημόσια αρχή χωρίς η канаδική αρμόδια αρχή να έχει προηγουμένως βεβαιωθεί, υπό τον έλεγχο ανεξάρτητης αρχής, ότι η οικεία αλλοδαπή αρχή δεν θα μπορεί μεταγενέστερα να διαβιβάσει η ίδια τα δεδομένα αυτά σε άλλη αλλοδαπή οντότητα.

Εν γένει, ο γενικός εισαγγελέας στηρίζει τις προτάσεις του στα πορίσματα που συνάγονται από τις αποφάσεις Digital Rights Ireland² και Schrems³. Κατά τη γνώμη του, πρέπει να ακολουθηθεί ο δρόμος που χαράχθηκε με τις αποφάσεις αυτές και να υποβληθεί η σχεδιαζόμενη Συμφωνία σε αυστηρό έλεγχο υπό το πρίσμα του δικαιώματος σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής και του δικαιώματος προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ειδικότερα, την ώρα που, χάρη στις σύγχρονες τεχνολογίες, οι δημόσιες αρχές μπορούν να αναπτύξουν ιδιαίτερος περίπλοκες μεθόδους εποπτείας της ιδιωτικής ζωής των ατόμων και αναλύσεως των προσωπικού χαρακτήρα δεδομένων τους στο όνομα της καταπολεμήσεως της τρομοκρατίας και των σοβαρών διεθνικών εγκλημάτων, είναι απαραίτητο το Δικαστήριο να βεβαιώνεται ότι τα μελετώμενα μέτρα, ακόμα και αν πρόκειται για σχεδιαζόμενες διεθνείς συμφωνίες, αποτυπώνουν μια ισόρροπη στάθμιση μεταξύ του νόμιμου σκοπού περιφρουρήσεως της δημόσιας ασφάλειας και του, όχι λιγότερο θεμελιώδους, σκοπού παροχής σε κάθε πρόσωπο της δυνατότητας να απολαύει υψηλού επιπέδου προστασίας της ιδιωτικής του ζωής και των δεδομένων που το αφορούν.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Οι προτάσεις του γενικού εισαγγελέα δεν δεσμεύουν το Δικαστήριο. Έργο του γενικού εισαγγελέα είναι να προτείνει στο Δικαστήριο, με πλήρη ανεξαρτησία, νομική λύση για την υπόθεση που του έχει ανατεθεί. Η υπόθεση τελεί υπό διάσκεψη στο Δικαστήριο. Η απόφαση θα εκδοθεί αργότερα.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: να κράτος μέλος, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από το Δικαστήριο να γνωμοδοτήσει αν μια σχεδιαζόμενη συμφωνία είναι συμβατή με τις διατάξεις των Συνθηκών. Σε περίπτωση αρνητικής γνωμοδοτήσεως του Δικαστηρίου, η συμφωνία αυτή δεν μπορεί να τεθεί σε ισχύ, εκτός αν αυτή τροποποιηθεί ή αναθεωρηθούν οι Συνθήκες.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) των προτάσεων δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα CURIA κατά την ημερομηνία αναπτύξεώς τους

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582

Στιγμιότυπα από τη δημοσίευση της αποφάσεως διατίθενται από το «[Europe by Satellite](#)» ☎ (+32) 2 2964106

² Απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Απριλίου 2014, Digital Rights Ireland κ.λπ. ([C-293/12 και C-594/12](#), βλ. AT [αριθ. 54/14](#): το Δικαστήριο κηρύσσει ανίσχυρη την οδηγία σχετικά με τη διατήρηση των δεδομένων).

³ Απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Οκτωβρίου 2015, Schrems ([C-362/14](#), βλ. AT [αριθ. 117/15](#): το Δικαστήριο ακυρώνει την απόφαση της Επιτροπής με την οποία διαπιστώνεται ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες εξασφαλίζουν ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας των διαβιβαζόμενων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα).